

Memorandum

Onderwerp	Verslag SPS-sessie Scenariostudie & provinciale belangen - wijziging Omgevingsvisie
Datum	12-02-2025
Documentnummer	UTSP-1016476851-6465
Van	Huib van Essen
Aan	Provinciale Staten

Op 12 februari 2025 was de SPS-sessie over de Scenariostudie en de provinciale belangen. Dit was de eerste inhoudelijke SPS-sessie in het kader van de wijziging Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. De sessie had een beeldvormend en inspirerend karakter. Centraal stond het schetsen van onze gemeenschappelijke uitgangspunten voor de lange termijn, als opmaat voor het inhoudelijk invulling geven van de wijziging van de Omgevingsvisie en -verordening. Hieronder vindt u een beknopt verslag op onderwerp van deze sessie.

De scenariostudie is opgepakt in het kader van de wijziging van de Omgevingsvisie. Met de scenariostudie geven GS daarnaast ook invulling aan de motie vanuit de Staten om een vertaling te maken van de Ruimtelijke Verkenning van het PBL naar de ruimtelijke gevolgen voor provincie Utrecht. Zie [Motie-83-Toekomst-scenarios-Provincie-Utrecht-ingediend-door-VVD-e-a.pdf](#)). Met deze studie geven we mee tot welke beelden voor de toekomst van Utrecht het werken met scenario's kan leiden. Hierbij is breder gekeken en zijn naast de scenario's van PBL ook scenario's van Mooi Nederland en Deltares meegenomen. De conclusies en aanbevelingen vanuit deze studie en vanuit het gesprek hierover landen in de wijziging van de Omgevingsvisie. GS gaan ervan uit, dat er met de presentatie over deze studie en het gesprek hierover voldoende invulling is gegeven aan deze motie.

Scenariostudie

Het is belangrijk het langetermijnperspectief in de visie te schetsen. Scenario's kunnen daarbij helpen. Ter introductie van de werksessie geeft Bureau Flux Landscape Architecture een presentatie over de door dit bureau uitgevoerde studie. In deze studie zijn vier scenario's uitgewerkt. Te weten Pragmatisch Utrecht, Metropolitain Utrecht, Krachtige Utrechtse Regio's en Natuurlijke Utrechtse Delta. De scenario's geven vier toekomstbeelden weer die op verschillende manieren invulling geven aan doelen voor de langere termijn. Meer informatie kunt u vinden in de bijgevoegde presentatie.

Naar aanleiding van de vragen van de commissieleden, wordt aangegeven:

- De verwachte demografische groei is meegenomen. In elk scenario is een basisopgave meegenomen. Daarnaast is te zien dat het ene scenario voor een onderwerp meer ruimte kan bieden.
- Het is mogelijk scenario's te combineren.
- Een richting kies je niet als provincie alleen; we zitten ook in andere schaalniveaus als Nederland en Europa, dat heeft ook invloed op de mogelijke keuzes.
- Over het scenario 'Krachtige Utrechtse Regio's': een regio kan worden bepaald op basis van een combinatie van elementen. Zoals het onderliggende bodem- en watersysteem, de cultuurhistorische elementen en hoe de governance georganiseerd kan worden.

Deelsessies

In de werksessie is in deelsessies per thema besproken op welk scenario ons handelen van de afgelopen jaren het meeste lijkt (in de praktijk). En wat zou de strategie moeten zijn als we 100 jaar verder kijken. (Vanwege de beperkte tijd zijn niet alle thema's behandeld).

Thema	Huidige praktijk	Over 100 jaar
Energie	Pragmatisch (vraaggestuurd, gefragmenteerd) Krachtige regio's (bijv. RES)	Krachtige regio's (kijk naar kansen in het gebied) Metropolitaan (grotere, samenhangende energieclusters, bijv. bij (regionale) bedrijventerreinen en langs hoofdinfrastructuur) Natuurlijke Delta (transformatiegebieden benutten voor energie-opwek)
Water	Metropolitaan (gericht op grote ontwikkelingen, technische oplossingen) Pragmatisch (opportunistisch, ad hoc oplossingen, visie te abstract voor sturing)	Natuurlijke Delta (ondergrond als basis) Krachtige regio's (verschillende gebieden vragen verschillende zaken)
Natuur	Pragmatisch (weinig sturing). Waarbij we zien dat we wel een gang richting Metropolitaan (GGM) en Krachtige regio's (UPLG) inzetten.	Natuurlijke delta (omstandigheden dwingen daartoe, maar niet haalbaar voor hele provincie) en Krachtige regio's (kwaliteit per regio verschilt).
Verstedelijking	Pragmatisch, met verschuiving naar Metropolitaan (bijv. Rijnenburg, verdichting rond knooppunten).	Metropolitaan en Krachtige regio's (relatie met natuurlijke omgeving, regionale verscheidenheid). Binnen de grenzen van het natuurlijke systeem de flexibiliteit van Pragmatisch behouden.
Bereikbaarheid	Verschuiving van Metropolitaan naar Krachtige regio's (bereikbaarheid regio's, besluiten regionaal)	Metropolitaan (goede verbindingen met andere steden, in combinatie met Krachtige regio's).

Provinciale belangen

De provinciale belangen laten zien wat we op provinciaal niveau willen oppakken. Soms zeg je met de werkwoorden die je voor de formulering kiest al iets over de rol die je wilt pakken (bijvoorbeeld stimuleren of behouden). Het gaat bij het provinciaal belang over het definiëren van onderwerpen die we willen oppakken, niet over de inhoudelijke ambities of doelen die we op die onderwerpen willen. Een aantal provinciale belangen volgen uit wettelijke taken. Hier pakt de provincie sowieso een rol. De andere provinciale belangen zijn een keuze van Provinciale Staten.

Naar aanleiding van vragen van de commissieleden, wordt aangegeven:

- Er kan een bepaalde mate van hiërarchie in de belangen van de verschillende overheidslagen zitten, zodat de rollen elkaar aanvullen. Bijvoorbeeld dat het Rijk de hoofdlijn regelt en de provincie daarbinnen een rol oppakt die past bij de situatie ter plaatse.
- De wetgever heeft best veel taken bij gemeenten neergelegd. De rol van de provincie is voor die onderwerpen vaak aanvullend op de gemeentelijke taken (veelal ondersteunend, stimulerend of coördinerend). Bij het opstellen van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening in 2019/2020 is hierover ook overlegd met de gemeenten.
- Er is voor gekozen om geen gebruik te maken van het werkwoord 'realiseren' in de provinciale belangen, omdat dit meestal niet de enige rol is voor een thema en wij vaak niet echt de enige realiserende partij zijn.

Er is met elkaar in gesprek gegaan over het dilemma van het gewenst abstractieniveau voor provinciale belangen.

- De meningen hierover verschillen. Een groot deel van de aanwezigen geeft aan dat specifieke belangen zoals in de huidige Omgevingsvisie de voorkeur hebben. Voor beter inzicht, meer richting en voor duidelijkheid naar partners is de wens om deze waar mogelijk nog iets specifiekere te maken. Meer abstracte, overkoepelende provinciale belangen als “kop” bovenop deze meer specifieke belangen wordt genoemd als nuttige toevoeging.
- De suggestie wordt gedaan om te kijken of het mogelijk is om één of enkele belangen ook vanuit een ander perspectief te bekijken, zoals de natuur. Op dit moment zijn alle belangen vanuit het menselijk perspectief geformuleerd.

Vanwege de tijd wordt het dilemma in hoeverre er een relatie kan of moet worden gelegd tussen provinciale belangen en de beschikbare middelen meegegeven om in gedachten te houden bij de bespreking in de deelsessies.

Deelsessies

In de deelsessies is stilgestaan bij de belangen van een aantal thema's uit de Omgevingsvisie.

Thema	Opbrengst
Stad en land gezond	• Onderlinge relatie tussen stad en land is een erg algemene formulering voor wat hier bedoeld wordt gezien de toelichting in de bijlage. Die relatie kan over mensen, biodiversiteit, economie, etc. gaan. Zoek een specifiekere formulering. • 'inclusieve samenleving' zou niet hier, maar bij overkoepelend belang/kernboodschap moeten zitten. • 'circulariteit' naar overkoepelend belang.
Duurzame energie	• Door de ontwikkeling die geweest is nu meer specifieke invulling van de belangen opnemen. • Logisch dat we een belang op de Ruimte vraag hebben (bestaande 2^e belang). • Missen informatie over hoe we energie kunnen opwekken. • 'Bijdragen aan verminderen energieverbruik': Lastig. Heeft dit formuleren effect gehad? Kunnen we de wettelijke energiebesparingsplicht voor bedrijven ook in de Omgevingsvisie verankeren (twijfel in de groep)? Hoe kunnen we de besparingskant meenemen?
Vitale steden & dorpen	• Groen groeit mee (of het achterliggende belang) meenemen.
Toekomstbestendige natuur en landbouw	• Basiskwaliteit Natuur mist • 'Rendabele landbouw'; is dat een provinciaal belang of een middel om iets te bereiken? (reactie; soms is een tussendoel nodig) • Wettelijke taak bij biodiversiteit-robuuste natuur loskoppelen van het niet wettelijke, zie ambtelijke suggestie. • 'landbouw dichtbij de inwoners'; is 'lokale ketens' niet bekender/duidelijk?

Ook is gesproken over of er wel of niet een overkoepelend belang geformuleerd moet worden. De suggesties die daaruit naar voren kwamen waren:

- Inclusief, circulair, toekomstbestendig en klimaatbestendig zijn overkoepelend. Dat allen opnemen in een provinciaal belang.
- De paraplu is gezond en veilig. De rest valt daaronder. Maak een overkoepelend belang hierop, en hou het daar bij.
- Realiseren van gebiedsontwikkelingsprojecten te mager; hoe verbind je de opgaven landelijk gebied en stedelijk gebied aan elkaar?